

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudců JUDr. Josefa Baxy a JUDr. Ivo Pospíšila v právní věci žalobce: **M. E.**, zastoupen Mgr. Ing. Janem Zonkem, advokátem se sídlem Sadová 1585/7, Ostrava, proti žalovanému: **Vězeňská služba ČR - Věznice Heřmanice**, se sídlem Orlovská 670/35, Ostrava, o žalobě na ochranu proti nečinnosti správního orgánu a o ochraně před nezákonným zásahem správního orgánu, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 20. 1. 2022, č. j. 25 A 112/2021 - 46,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**
- IV. Ustanovenému zástupci žalobce Mgr. Ing. Janu Zonkovi, advokátovi, **s e p ř i z n á v á** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši 4.114 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobce se žalobou podanou u Krajského soudu v Ostravě domáhal soudní ochrany před nezákonným zásahem a nečinností Vězeňské služby České republiky – Věznice Heřmanice (dále též „Věznice Heřmanice“), kterou brojil proti poměrům, panujícím ve Věznici Heřmanice, kde byl ve výkonu trestu odnětí svobody, a rovněž ve všech věznicích v České republice.

[2] Vzhledem k tomu, že žaloba postrádala náležitosti, kladené zákonem č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“) na oba žalobní typy, tedy žalobu na nečinnost a na ochranu před nezákonným zásahem, vyzval krajský soud usnesením ze dne 25. 11. 2021, č. j. 25 A 112/2021 - 41, žalobce k její opravě, přičemž jej poučil, v čem soud její vady spatřuje, jakým způsobem mají být odstraněny, a poučil jej podle § 37 odst. 5 s. ř. s. o následcích (odmítnutí žaloby) v případě, že nebude možné v řízení pro neodstraněné nedostatky žaloby pokračovat.

[3] Žalobce na usnesení reagoval podáním ze dne 22. 12. 2021, kterým vady nijak neodstranil a vyjádřil přesvědčení, že odmítnutí žaloby by bylo porušením práva žalobce na spravedlivý proces.

[4] Jelikož žaloba neobsahovala popis žádného konkrétního jednání žalovaného, zaměřeného proti žalobci, ani dobu a okolnosti, za kterých k němu mělo dojít, ani žalobce neoznačil žádnou z náležitostí požadovaných § 80 odst. 3 s. ř. s., odmítl ji krajský soud podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[5] Proti usnesení krajského soudu podal žalobce (stěžovatel) kasační stížnost z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.

[6] Namítl, že v žalobě uvedl zcela konkrétní tvrzení a specifikoval nezákonné jednání žalované, i s uvedením doby, kdy k nim došlo. Uvedl například podcenění možné vzpoury vězňů z přelomu roku 2020/2021, svou dobrovolnou izolaci od 28. 2. 2021, přiděly mýdla na tzv. špinavých pracovištích atp. Svá tvrzení následně podpořil odkazy na důkazy, jež je měly potvrdit.

[7] Krajský soud pak také stěžovatele poučil o skutečnosti, že žaloba bude v případě neprovedení její opravy odmítnuta podle § 37 odst. 5 s. ř. s. (a to jak ve výroku, tak v odůvodnění usnesení). Napadaným usnesením však soud žalobu odmítl nikoliv podle § 37 odst. 5 s. ř. s., ale podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy podle jiného ustanovení, než ohledně kterého byl žalobce poučen.

[8] Žalovaný se ztotožnil se závěrem krajského soudu a navrhl kasační stížnost zamítnout.

III. Posouzení kasační stížnosti

[9] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení. Zjistil, že kasační stížnost má požadované náležitosti a je projednatelná.

pokračování

Důvodnost kasační stížnosti posoudil v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[10] Kasační stížnost není důvodná.

[11] Podle § 79 odst. 1 s. ř. s. „[t]en, kdo bezvýsledně vyčerpал prostředky, které procesní předpis platný pro řízení u správního orgánu stanoví k jeho ochraně proti nečinnosti správního orgánu, může se žalobou domáhat, aby soud uložil správnímu orgánu povinnost vydat rozhodnutí ve věci samé nebo osvědčení. To neplatí, spojuje-li zvláštní zákon s nečinností správního orgánu fikci, že bylo vydáno rozhodnutí o určitém obsahu nebo jiný právní důsledek.“

[12] Podle § 80 odst. 3 s. ř. s. „žaloba (proti nečinnosti, pozn. soudu) kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat a) označení věci, v níž se žalobce ochrany proti nečinnosti domáhá, b) vyličení rozhodujících skutečností, c) označení důkazů, jichž se žalobce dovolává, d) návrh výroku rozsudku. Podle odstavce prvního, žalobu lze podat nejpozději do jednoho roku ode dne, kdy ve věci, v níž se žalobce domáhá ochrany, marně proběhla lhůta stanovená zvláštním zákonem pro vydání rozhodnutí nebo osvědčení, a není-li taková lhůta stanovena, ode dne, kdy byl žalobcem vůči správnímu orgánu nebo správním orgánem proti žalobci učiněn poslední úkon.“

[13] Podle § 82 s. ř. s. „[k]aždý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením (dále jen 'zásah') správního orgánu, který není rozhodnutím, a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo, může se žalobou u soudu domáhat ochrany proti němu nebo určení toho, že zásah byl nezákonný.“

[14] Podle § 84 odst. 1 s. ř. s. „[ž]aloba musí být podána do dvou měsíců ode dne, kdy se žalobce dozvěděl o nezákonném zásahu. Nejpozději lze žalobu podat do dvou let od okamžiku, kdy k němu došlo.“ Podle odstavce 2 téhož ustanovení nelze zmeškání lhůty prominout. Odstavec 3 pak žalobci ukládá v žalobě uvést a) označení zásahu, proti němuž se žalobce ochrany domáhá, b) vyličení rozhodujících skutečností, c) označení důkazů, jichž se žalobce dovolává, d) návrh výroku rozsudku.

[15] Nejdříve se Nejvyšší správní soud věnoval posouzení otázky, zda stěžovatel v žalobě dostatečně specifikoval nezákonný zásah (tedy konkrétní jednání žalovaného zaměřené proti němu, dobu a okolnosti, za kterých k němu mělo dojít).

[16] Při hodnocení žaloby je povinen krajský soud nejdříve posoudit její včasnost. Pro účely posouzení včasnosti žaloby si musí soud udělat jasno v tom, zda jednání, které je žalobcem vnímáno a označováno jako nezákonný zásah, se vskutku událo, a jaké jsou relevantní okolnosti, za nichž se tak stalo. Tedy jakou má napadený akt povahu a čeho se týká. Pro účely posouzení včasnosti si musí soud ujasnit, pokud vskutku k jednání došlo, kdy se relevantní informace o něm dostaly do sféry žalobce. Bez postavení uvedených

skutečností najisto, jen na základě pouhých tvrzení žalobce, není-li na první pohled z nich nezákonnost jednání zřetelná, nemůže soud včasnost žaloby posoudit.

[17] Jestliže dále žaloba neobsahuje jednoznačný a konkrétní popis uvedeného jednání, musí soud žalobce (stěžovatele) vyzvat postupem § 37 odst. 5 s. ř. s. k doplnění žaloby [viz rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 11. 2017, č. j. 7 As 155/2015 - 160, zejm. bod 60, 61, které nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 635/18 (který tento rozsudek zrušil) nijak nezpochybnil]. To z důvodu, aby mohl v dalším kroku zkoumat, zda, kdy a za jakých okolností se takto specifikované jednání odehrálo, případně zda, kdy a za jakých okolností se udály další skutečnosti rozhodné pro posouzení žaloby (zejm. kdy se dostaly do sféry žalobce relevantní informace o dotyčném jednání).

[18] Dle krajského soudu neobsahovala žaloba dostatečně konkretizované a popsané jednání žalovaného vůči stěžovateli, správně jej proto vyzval k doplnění žaloby.

[19] Nejvyšší správní soud proto zkoumal obsah a náležitosti podané žaloby, a zda postupoval krajský soud při jejím odmítnutí správně. Žalobce totiž musí jednání veřejné správy, jemuž vytýká nezákonnost, dostatečně jednoznačně, určitě a úplně popsat tak, aby je soud mohl odlišit od jiných jednání veřejné správy (individualizovat a konkretizovat je) a na základě toho hodnotit, kdo v rámci veřejné správy jednal (event. zda vůbec jde o jednání přičitatelné veřejné správě, viz usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 12. 2014, č. j. Nad 224/2014 – 53).

[20] Ve shodě s krajským soudem pak kasační soud konstatuje, že žaloba neobsahovala dostatečně jednoznačně a konkrétně označené jednání žalovaného, které by specifikovalo nezákonný zásah. Nezákonný zásah musí být dostatečně individualizován a namířen proti žalobci (stěžovateli). Ten však pouze obecně brojil proti nesprávnému a nekoncepčnímu způsobu jakým je trest odnětí svobody vykonáván ve Věznici Heřmanice a celkově i v ostatních věznicích v České republice.

[21] Stěžovatel ze stejných důvodů brojil také proti posouzení jeho žaloby z pohledu nečinnosti správních orgánů. Také v tomto případě souhlasí Nejvyšší správní soud s hodnocením krajského soudu. V žalobě musí být soud žalobcem dostatečně určitě a úplně zpraven o tom, v jaké věci vydání správního aktu žádá (jakých práv a povinností a jakých rozhodných skutečností se má týkat; viz výše citované usnesení č. j. Nad 224/2014 – 53). Žaloba však ani přes výzvu soudu neobsahovala zákonem požadované (§ 80 odst. 3 s. ř. s.) náležitosti, které jsou nutné pro posouzení žaloby na ochranu před nečinností správního orgánu.

[22] Nelze odhlédnout ani od skutečnosti, že stěžovateli byl již v řízení před krajským soudem ustanoven zástupce z řad advokátů. Ani ve spolupráci s advokátem pak stěžovatel žalobu na výzvu nedoplnil o konkrétní požadované skutečnosti.

pokračování

[23] Krajský soud tedy postupoval správně, jestliže stěžovatelovu žalobu odmítl. Neodepřel mu tak právo na spravedlivý proces, jelikož postupoval v souladu se zákonem a výše citovanou judikaturou.

[24] V poslední řadě stěžovatel upozornil na skutečnost, že ve výzvě k opravě žaloby ze dne 25. 11. 2021, č. j. 25 A 112/2021 - 41, jej soud poučil o následcích nedoplnění tvrzení. Dle poučení měla být žaloba odmítnuta podle § 37 odst. 5 s. ř. s.; nicméně ji krajský soud následně odmítl dle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. K tomu Nejvyšší správní soud předně konstatuje, že tato skutečnost v nyní souzené věci nepředstavuje rozhodnou otázku, která by mohla mít vliv na zákonnost napadeného usnesení. Krajský soud nicméně postupoval správně a v souladu se závěry citovaného rozsudku č. j. 7 As 155/2015 - 160, podle něhož „*musí být taková žaloba odmítnuta podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s., jelikož chybí podmínka řízení spočívající v přípustitelném (plausibilním) tvrzení nezákonného zásahu.*“

IV. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

[25] Nejvyšší správní soud z výše uvedených důvodů kasační stížnost podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

[26] Zároveň Nejvyšší správní soud rozhodl o nákladech řízení o kasační stížnosti podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl v řízení úspěch, a právo na náhradu nákladů řízení proto nemá. Procesně úspěšnému žalovanému pak nevznikly v řízení náklady přesahující rámec nákladů jeho běžné úřední činnosti. Náhrada nákladů řízení se mu proto nepřiznává.

[27] Usnesením ze dne 20. 7. 2021, č. j. 25 A 112/2021 - 20, ustanovil krajský soud stěžovateli zástupce Mgr. Ing. Jana Zonka. Jelikož je tímto ustanoveným zástupcem advokát, náleží mu odměna za zastupování stěžovatele a náhrada hotových výdajů za jeden úkon právní služby, jimiž je podání ve věci samé podle § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif) 3.100 Kč podle § 7 bod 5 a § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu a režijní paušál 300 Kč. Odměna a náhrada hotových výdajů ustanoveného zástupce tedy po přičtení částky odpovídající dani z přidané hodnoty činí celkem 4.114 Kč. Tato částka bude ustanovenému zástupci uhrazena Nejvyšším správním soudem ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 20. června 2022

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu

